

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

FINANSDEPARTEMENTET	
23. FEB. 2004	
Saksnr.	03, 4039-16
1. gangsnr.	412.11

Dato: 20.02.2004
Vår ref.: 2003/00531
NØA/SR
Deres ref.: 03/4039 FM GK

Høringsuttalelse - NOU 2003: 28 Kjønn- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev av 18.12.03 der departementet ber om høringsinstansenes merknader til NOU 2003: 28 Kjønn- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger. I utredningen foreslås endringer i lov om forsikringsvirksomhet som åpner for en generell rett til å kunne tilby tjenstepensjonsordninger med kjønn- og aldersnøytrale premier i privat sektor.

Forslaget til nye regler for kjønn- og aldersnøytrale premier i kollektive pensjonsordninger bygger på forslaget om kjønn- og aldersnøytrale premier for kommunale pensjonsordninger, jf. Ot. prp. nr. 11 (2003-2004).

FNH vil innledningsvis understreke betydningen av at åpningen innebærer en *rett* til å tilby tjenstepensjonsordninger med kjønn- og aldersnøytrale premier i privat sektor, og at det ikke må bli en *plikt* å tilby slike ordninger. Dersom det i fremtiden skulle bli krav til obligatorisk kjønn- og aldersnøytralitet vil det være helt nødvendig å finne andre løsninger enn det som er foreslått i denne utredningen, siden dette forslaget blant annet vil føre til at muligheten til å flytte pensjonsordninger ikke lenger vil være en realitet. Dette er forhold vi vil anmode departementet om å poengtere overfor Stortinget i forbindelse med arbeidet med et lovforslag.

Markedsutvikling av utjevningsordninger

I kapittel 6 beskriver Banklovkommissjonen mulige virkninger av en adgang til å etablere fellesordninger i privat sektor som utjevner premier med hensyn til kjønn og alder. Som det påpekes i utredningen, vil selve lovendringen isolert sett øke handlingsrommet for private tjenstepensjonsordninger noe. FNH mener imidlertid at det kunne vært påpekt tydeligere i utredningen at det er lite trolig at det vil bli opprettet fellesordninger i privat sektor på frivillig basis, og i så fall vil omfanget bli begrenset.

Noe av bakgrunnen til at det ikke kan antas at det vil bli opprettet mange fellesordninger er blant annet at kravet om likhet i ordningene vil føre til at få ordningen vil kunne inngå i et

fellesskap. Samtidig er kravet lite i forhold til den homogeniteten som vil være ønsket fra foretakene for at pensjonsordningen deres skal inngå i en fellesordning.

I lovforslaget legges det opp til at alle pensjonsordningene i en fellesordning skal ha pensjonsplaner som gir samme typer av pensjonsytelser. Videre skal forholdet mellom alderspensjon og etterlatteytelser for det enkelte medlem være det samme for alle pensjonsordningene.

Hvor mange av dagens pensjonsordninger som i det hele tatt vil kunne inngå i en fellesordning ut fra kriteriene i lovforslaget er FNH ikke kjent med. Innen kommunal sektor har alle ordninger stort sett de samme pensjonsytelser, regulert gjennom tariffavtaler. Innen privat sektor har en ikke tilsvarende regulering. De fleste ordninger inneholder i dag både alderspensjon, ektefellepensjon, barnepensjon og uførepensjon. Flere og flere ordninger har imidlertid kuttet ut etterlattedekningene og erstattet dette med gruppelivsordninger. Det finnes også rene alderspensjonsordninger.

Når det gjelder nivå på de forskjellige ytelsene, er dette enda mer variert. De vanligste nivåene på ektefellepensjonen varierer fra 50 % til 60 % av alderspensjonen. Barnepensjon kan løpe til 18 eller til 21 år, og her er variasjonen stor. Nivåene på barnepensjon er gjerne på 40-50 % av alderspensjonen.

Videre er det forhold som ikke er tatt inn i lovforslaget, og som vil kunne påvirke ønsket om å være med i en fellesordning. Det er for eksempel anledning til å ha opphørende alders- og ektefellepensjon, noe som ikke er tilfellet for kommunale ordninger. Uførepensjon må etter lov om foretakspensjon være lik alderspensjonen. Det kan imidlertid tilknyttes et barnetillegg til uførepensjonen, noe flere bedrifter har valgt. Dette vil ha betydning for premien. Også en rekke andre frivillige avtaleforhold etter lov om foretakspensjon kan påvirke premien.

Som det fremgår vil det være vanskelig å finne tilstrekkelig homogene grupper som naturlig kan danne en fellesordning innenfor lovforslaget.

Det må også påpekes at vil være enda større forskjeller i avtalene for kollektive livrenter.

Lovforslaget bygger videre på at alle pensjonsordninger skal bygge på samme beregningsrente og i hovedsak samme beregningsgrunnlag. Beregningsrenten i kollektive pensjonsordninger er fra 01.01.04 lagt på 3 % for ny opptjening, mens beregningsrenten for opptjent pensjon før 01.01.04 for de fleste ordningene ligger på 4 %. Gjennomsnittlig beregningsrente for alle ordninger som har to beregningsrenter vil i fremtiden utvikle seg helt forskjellig fra ordning til ordning, idet størrelsen på opptjent pensjon for det enkelte medlem før og etter omleggingen vil bestemme "gjennomsnittlig rente" for den enkelte, og denne vil forandre seg for hvert år. Dette forholdet vil dermed nærmest umuliggjøre fellesordninger.

FNH vil påpeke at det allerede etter at loven som sikrer kjønns- og aldersnøytrale premier i kommunal sektor trådte i kraft, har vist seg at fellesskapene innenfor kommunale ordning blir svært små. Fellesskapene får dermed en sammensetning som gjør at den utjevnedede premien blir tilnærmet lik den individuelle premien ordningen kunne fått. En oppnår dermed ikke hensikten med utjevningen. Videre vil hver ordning være nært knyttet til sitt fellesskap, og flytting vil bli et lite aktuelt tema.

Etter FNHs mening vil en utbredelse av fellesordninger i privat sektor forutsette et omfang av standardiseringer av planer og grunnlagselementer (som rente) som vil være nærmest utenkelig.

Kommentarer til lovforslaget

Lovforslaget bygger på en lov om fellesordninger som allerede er innført for kommunale ordninger. Denne loven tok utgangspunkt i praksis for premieutjevning i Kommunal Landspensjonskasse. Ut fra dette er det klart at lovforslaget angir en utjevning metode som er anvendbar for pensjonsavtaler med like regler for medlemskap og pensjonsrettigheter. FNH vil imidlertid påpeke at også andre løsninger kunne vært aktuelle, og en lovendring som er mindre detaljert kunne åpnet for flere typer løsninger.

Som nevnt vil det være helt nødvendig å finne andre løsninger enn det som er foreslått i NOU 2003: 28 dersom det i fremtiden skulle bli krav til obligatorisk kjønns- og aldersnøytralitet. Dersom fellesskapene skal bli markedstilpasset i forhold til avtaler m.m., vil det være få fellesskap en pensjonsordning vil kunne delta i, og flytting mellom fellesordninger vil bli lite aktuelt.

Et annet poeng i en slik sammenheng vil være om hele systemet må være kjønnsnøytralt, og ikke bare premiene. Dersom hele systemet skal være kjønnsnøytralt, må også overskuddsdelingen være kjønnsnøytral. Vi viser i den forbindelse til NOU 2001:27 Kjønnsnøytralitet i pensjonsordninger i privat sektor, der denne problemstillingen er omtalt, og vist i diverse tabeller, for eksempel tabell 9.1. I NOU 2001: 27 er ordninger med ulik grad av kjønnsnøytralitet forøvrig grundig diskutert.

FNH ser at for å få innført en *mulighet* for livselskapene til å operere med kjønns- og aldersnøytrale premier på kort sikt, kan forslaget likevel, med enkelte justeringer, inntas i loven. Det forutsettes at lovforslaget justeres i forhold til endringene som ble foretatt fra forslag til endelig lov når det gjaldt innføringen § 8b i lov om forsikringsvirksomhet. Noen av disse justeringene er nevnt under.

§ 8d-3 (Premieberegning)

Premie for pensjonsregulering (ut over det overskuddsfondet dekker) er ikke omtalt i paragrafen. Det antas derfor at denne premien betales særskilt for hver ordning.

§ 8d-1 (3)

Her står det at en kommunal pensjonsordning kan inngå i en fellesordning sammen med ytelsesbaserte ordninger etter lov om foretakspensjon. Vi vil påpeke at det i så fall må gjøres enkelte endringer andre steder i lovverket. For eksempel sier lovens § 8b -3 at kommunale ordninger skal behandles som egen bransje. Det er komplisert å kombinere dette med at de skal være med i en fellesordning sammen med private pensjonsordninger.

Videre blir det en konflikt med forslaget til ny § 8d-4 (2), der det står at pensjonsordningene i en fellesordning skal ha pensjonsplaner som gir samme typer av pensjonsytelser og at forholdet mellom alderspensjonsytelse og etterlatteytelse for det enkelte medlem skal være det samme etter pensjonsplanene for alle pensjonsordningene. Ektefellepensjonen i kommunale ordninger vil typisk ha et annet forhold til alderspensjonen enn det som er tilfellet i private ordninger, i det ektefellepensjonen i kommunale ordninger fastsettes forskjellig for forskjellige grupper av ektefeller, blant annet fordi noen grupper av medlemmer har bruttoordning, noen nettoordning m.m.

§ 8d-5 (1)

FNH støtter at premien fordeles ut fra den alderspensjonen som vil bli opptjent i løpet av året, gitt at det er stor likhet i ordningene.

§ 8d-5 (4)

Det antas at paragrafen endres i tråd med § 8b-6, femte ledd, dvs. at en kan avtale særskilt innbetaling fra hver pensjonsordning for reguleringspremien.

§ 8d-6 (2)

FNH mener det er greit at det åpnes for at arbeidstakere som ikke kan tas opp i en ytelsesbasert pensjonsordning på grunn av alder får tilbud om å bli med i en innskuddspensjonsordning. I lovutkastet er det imidlertid lagt opp til at dette skal være et *krav* dersom foretaket er med i en utjevningsordning. I kommentarene til lovteksten henvises det til at dette vil være å betrakte som parallelle ordninger etter lov om foretakspensjon § 2-9 flg.

FNH mener at det bør være frivillig å tilby eldre arbeidstakere, som ikke kan være med i en ytelsesbasert pensjonsordning, medlemskap i en innskuddsordning. Dette gjelder uavhengig av om pensjonsordningen er med i en utjevningsordning eller ikke.

Vi kan imidlertid ikke se at dette kan praktiseres som en parallell ordning, i det flere arbeidstakere i så fall skal kunne velge å være med i innskuddsordningen. FNH ber departementet vurdere reglene i lov om foretakspensjon og lov om innskuddspensjon i denne forbindelse.

§ 8d-7 (Innbetaling av premie)

Det forutsettes at denne paragrafen endres i tråd med § 8 b-9.

§ 8d-8 (1)

Henvisningen til lov om foretakspensjon synes unødvendig, i det beregning av premiereserve er regulert ut fra forskrift om premier og forsikringsfond, og gjelder da uavhengig av om det er en ordning etter lov om foretakspensjon eller en kollektiv livrente.

Avsluttende merknader

FNH er kjent med at det innen EU foregår et arbeid som eventuelt en gang i fremtiden *kan* resultere i et krav om kjønnsnøytralitet i livsforsikring. Det er uklart om og når et slikt forslag kan bli vedtatt. Dersom det imidlertid på sikt skulle komme et krav i EU om kjønnsnøytralitet i livsforsikring, vil en ikke kunne benytte forslaget fra denne utredningen som grunnlag for eventuell norsk implementering. Det må i så fall foretas en ny utredning om hvordan et slikt krav eventuelt kan imøtekommes, basert blant annet på drøftelsene i NOU 2001:27 Kjønnsnøytralitet i pensjonsordninger i privat sektor.

Med vennlig hilsen

FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Sissel Rødevand
Sjefaktuar liv